અસલી કીસ્સા બાતસવીર

નાઝની-પઠાન

કાગદી મહમુદ એન્ડ મહમદભાઈ

બુકસેલર એન્ડ પબ્લીશર.

સ્ટેશનરોડ, અલાગાની વાડી સામે-સુરત.

કિંમત દો આને

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર:-

કાગદી મહમુદ એન્ડ અહમદભાઈ

બુકસેલર એન્ડ પબ્લીશર.

નાઝની પઠાન

૭૮૬

સના હમ્દ રબકો હય દાયમ મુદામ,
કીયા જીસને પૈદા સભી ખસો આમ.
વો સત્તાર ગફ્ફાર એઝદ તઆલા,
જો રઝાક ખાલીક વો હય ઝુલજલાલ.
ખલકમેં ઉજાલા મોહમ્મદ રસુલ,
હુવા દીન જીસકા બકા પર કબુલ.
ખલીફે મોહમ્મદકે હયેં ચાર યાર,
અબુબકર સીદીક હયેં યાદગાર.
દુયમ યાર ઉનકે હયેં આદીલ ઉમર,
અદલકે ઉપર જીસને બાંધી કમર.
સુયમ યાર ઉસમાન હૈંગે વલી,
શુજા અતકે સાહેબ ચહારૂમ અલી.
હસન ઓર હુસેન હયેં નબીકે રતન,
બીબી ફાતમા કે વો હે જાને તન.
સભી આલ અસહાબ ઉપર તમામ.
નૂઝુલ ઉનપે રહમત હો હકકી મુદામ.

ઉન્હોંકા સનાખાં હામીદ ફકીર,
દોજખમે ઉસીકે વો હોં દસ્તગીર.

સના બઅદ બોલું મયેં દીગર બયાં,
બનાઉં મયેં ચંદ શેઅર હીંદી ઝુબા.

હકીકતકો ઝાહેર કરૂં મયે અયાં,
હીજાબે મજાઝીકા બોલું બયાં.

સુના હું મયેં એક શેહેર સુરત બંદર,
જો બસ્તા હય તાપી કીનારે ઉપર.

કીનારે ઉપર શેહેર બસ્તા હુએ ખુબ,
અજબ વ્હાંકે લોગોંમે હયગા સરૂપ.

દુરૂસ્તી હવેલી ચોંકી હેગી કતાર,
અજબ શેહર બસ્ના હુએ જયું ગુલબહાર.

વહાં લોગ આતે હુએં હર ઠારકે
તરી ઓર ખુશકી દરયા પારકે.

જો મકકા મદીના હુદૈદા બંદર,
તીજારતકો આતે હયેં સુરત અંદર

કે પુરબ વ પછ્છમ વ દખન તમામ,
સી દેહલી વ લાહોર કાશમીર નામ.

કે બ્હોત ખલ્કત હયેં વહાં સો ગુજરાતકી.
હુએ અએસી ઝલક વહાં સો હર ઝાતકી.

કીતે લોગ તુરકી વ કીતે રૂમી વહાં,
હુએ હીંદ સીંદ હાલાર કેભી જવાં.
વતન છોડ અપના વાં રેહ ગએ,
વો સુરત બંદરમે સો જાકર રહે.
બીરાદર વ બેહનું કબીલેકે તંઇ,
ગયે છોડ ફીર યાદ કરતે નહીં.
વતન છોડ અપના કીએ વહાં કરાર,
ભાઇ ઓર બેહનોં સેતી દીલ ઉતાર.
સુનો યહાંસે બોલું મએ દીગર બયાં,
હકીકતકો ઝાહેર કરૂં મએ અયાં.
બયાં અબ સુનો તુમ સભી કાન ધર,
હીંદુ બ્હોત બસ્તે હુએ સુરત અંદર,
બડે માલદાર ઓર તુજ્જાર હેં,
કે ફીરઓનો હામાન કે યાર હુએ.
હુસ્ન ઓરતોં મે સો હુએ બે શુમાર,
ઝરીનકે કપડે ગલે બીચ હાર.
નાગર ઝાતમે હુએ નીહાયત જમાલ,
હુસ્નકી તરાવતમેં રોશન હીલાલ.
હીંદુકી રસમ હુએ બ વકતે ફજર,
નહાનેકો આવે સો તાપી ઉપર.

ઉન્હોંમે થી એક નાઝની ખુશ શકલ,
નથી શહેરમેં કોઈ ઉસકી મીસાલ.
ઝરીનોંકે કપડે વ પોશાક પહેન,
લટક નાર ચલતીથી જ્યું હુર એન.
પેશાની કે ઉપર વો ટીલા ધરી,
ઉસે દેખ ઊડતે જનાવર પરી.
ચંદરકા ઉજાલા ઉસી પાસ ગેહન,
ડાલી અપને ગલેમે વો માલા મોહન.
દો લબ લઅબ લાલીપે લબરેઝ થે,
ગોયા શહદો શકકરમેં આમેઝ થે.
કે દંદાન અંદર થે મોતી જડે,
ઉજાલા ઝમીપર ઉસીકા પડે,
અજબ સરકે ઉપર બડે બાલ થે,
સુરખ ગાલ ઉસકે બડે લાલ થે.
ચશ્મ થે ઉસીકે સો આહુ મીસાલ,
લતાફતમે થી ખુબ સાહેબ જમાલ.
પાઉં બીચ ઝાંજરકી ઝમકાર થી,
ગજર ઉસકે આગે ગીરફતાર થી,
બરસ પાંચ દસકીથી ઉસ્કી ઉમર,
જવાનોં કે દીલમેં થા ઉસકા ગુજર.

નીકલ ઘરસે બાહેર જો આતી અગર.
કે જુ ચાંદ પુનમકા આવે નઝર,
સુંદર નાઝની જબ નીકલતી બહાર,
ઈશીક બાઝ ઉસપર થે કરતે નઝર.
અજબ નાઝની ખુબ સાહેબ હુસન,
લટક કર ઉઠાતી વો અપના ચરન.
નઝારેકી ખાતીર જવાનાં નીકલ,
દેખે બહાર આ કર સો ઉસકી શકલ.
કીતે લોગ ખંદે ન બાંકે તમામ,
નજારેકો આતે થે વહાં પર મુદામ.
પઠાન એક દેહલીસે આયા વહાં,
વો અજનાસ દેહલીકે લાયા વહાં.
સુબેદાર કે વો સો ગીઝમતમેં આએ,
કઈ નઝર સરકાર સોગાત લાએ.
સી નવાબને ઉસકી તઅઝીમ કી;
ઉતરને કી જાગા સો તસલીમ કી.
પઠાનને ઉસી જાપે કીતા કરાર,
દો માહ ઉપર ચન્દરોઝ શુમાર.
વો વકતે ફજર સેર કરતા નીકલ,
કઈ રોઝ પીછે મીલી એક શકલ.

તભી ખાનને દીલમે યેહ કી ફીકર,
કે નહાનેકો જાતી હએ તાપી ઉપર.
કસદ કરકે પીછે ઉસીકે ચલા,
ઉસી નાઝનીસે નદી પર મીલા.
ભી રસ્તેમે વોહ નાઝની ખુશ શકલ,
ચલી આતી આશકકો કરતી કતલ.
વો પાંઉકે ઝમઝમ બજાતી ચલી,
વો આશકકે દીલકો જલાતી ચલી.
પઠાન નાઝનીકો દેખ તાપી ઉપર,
અકલો હોશ ઉસકા ઉડા સર બસર.
પાનીપઠ વો કપડે ઉતારને લગી,
હુસ્નો નાઝ અપના બતાને લગી.
ઓઢા સાડલાથા જો સર પર ઝમીન,
જુદા કર બદનસે રખા બર જમીન.
ભી કિનખાબ જો અતલસકા કસ કસ થા,
સીને પરસે કર દુર નીચે રખા.
લીબાસ તન ઉપરસે કીયા સબ જુદા,
ઝમીં પર દેખાં જુ કે ઉગા ચંદા.
સીનાથા-ઉસીકા સો મખમલ મીસાલ,
ભી થા મખમલકી બીચ સીનેકે બાલ.

દો પીરસ્તાન સીનેકે ગુલઝાર થે.
જયસે બીચ બાગોંકે અનર થે,
વો અપને બદનસે ભી કપડે ઉતાર,
નંગે સર આપકો કરી એક બાર.
નદી બીચ જાકર વો નહાને લગી.
અપને સરકે બાલાં ભીગાને લગી.
પઠાન દેખતે તલ મલાને લગા,
બીરહ બીચ દીલકો ચલાને લગા.
નદીકે ઉપર ખાન જા કર ખડા,
નઝર નાઝની પર નીગેસે ધરા.
દેખા ખાન ઉસકો દીવાના હુવા.
અકલ હોશ ઉસકા રવાના હુવા.
અકલકી શમઆકો પવન જબ લગા,
શમઆ ઉસકે હાતોંમેં રેહ ન સકા.
અકલ આદમીકી શમઆકી મીસલ,
કરે આદમીકો ઈશક બે અકલ.
દીવાના હુવા દેખ ઈસકા જમાલ,
ન દેખીથી જગમેં ઉસીકે મીસાલ.
બીહરકી ઉસે લગી આકર પવન,

ન કર યો જવાના કીસીસે લગન ?
પઠાન અપને દીલમેં કીયા યે ફીકર,
કે ઇસ નાઝનીસે કરૂં કુછ હુનર.
ઉસી વક્ત વો નાર નહા કર ચલી,
અંદર ઉસ જવાંકે લગી તલમલી.
ઉસી પાસ જા કર કીયા યે અરઝ,
કે અયે નાઝની સુન તુ મેરી ગરઝ.
દરદ દીલકા મેરે સુનાઉં તુજે,
સીના ખોલ અપના બતાઉં તુજે.
સભી દીલકી બાતાં કહું અએ ઇતાલ,
કે અય નાઝની તું હયે સાહેબ જમાલ.
મેરા દીલ તેરેપર હુવા હએ ભંવર,
તેરે બીન અકેલા ન જાઉં કીધર,
તુજે છોડ મુઝકો તો જાના નહી,
મુજે દીલ લગાના કીસીસે નહીં.
તુ હય કીસકી લડકી મુજે દે બતા ?
મેરા ઓર તેરા જી હુવા એક થા.
તું હય શાહઝાદી વ યા હય પરી,
તેરે નૈન દેખે હયં જાદુગીરી.

ઈશ્કકા તુ ડાલી ગલે બીચ દામ,
અકલ હોંશ મેરા લુટાયા તમામ.
કીયા દીલકો મેરે મએ તુજપર ફીદા,
પલક એક તુજસે ન હુંગા જુદા.
મેરા આજ તુજસે બડા કામ હય,
તેરા દેખના મુજકો આરામ હય.
ગનીમત તેરા બોલના એક સુખન,
તેરે બોલનેપર ફીદ જાનો તન.
હુવા હું મએં બુલબુલ તેરે બાગકા,
નીશાના હય દીલ પર તેરે દાગકા.
યે સુન નાઝનીને દીયા યું જવાબ,
ગુસ્સે હોકે બોલી તબી યું શીતાબ.

જવાબ નાઝની ૧

અરે તુરક જા તું યહાંથી પરો ?
મુવા તું ધુતારો મુને કયાં મલો ?
કે તેગબેગખાંને જો પડશે ખબર,
જાશે જીવ તારો ન રેહશે વકર.
તારો કેડો લઈને જા તારે સરે,
યહાંથી નહીં કાજ તારો સરે,

નીકર જા યહાંથી મુવાં તુ તુરક ?
નહીં તો નદીમાં થાશે તું ગરક.
મારો કેડો મુકી દે અય મુરખ પઠાન,
નહીં તો તારો આજ જાશે પરાન.

સવાલ પઠાન ૨

પઠાનને કહા નાઝનીકો પુકાર,
તુજે દેખ કર મઝે હુવા બે કરાર.
ગઈ જાન મેરી તેરે હાથમેં,
લે જાઉંગા મઝેં તુજકો મહેલાતમેં.
ન કર બહોત રૂસવાઇ અય ગુલબદન,
ફીદા સબ હૈ તુજ પર મેરા જાનો.
તેરે પાસ કરતા હું મેં ઇલતીમાસ,
ન કર મેહર અપનેસે મુજકો નીરાસ.
શીતાબીસે બોલો તુમે એક સુખન,
કે મુજ નીમબીસગીલકો હોવે અમન

જવાબ નાઝની ૩

કહું છું જાવા દે યહાંથી પઠાન,
સમજ કેમ મેલી થયો છે અંજાન.
જો તેગબેગખાં છે શેહેરનો નવાબ,

લુટસે તુને ને કરશે ખરાબ.
ગધેડે ચહડાવી તુને મુકશે,
તારી મુછ તોડી મોહમાં શુકશે.
જગતમાં તારો માન રેહશે નહીં ?
સીયાનો તુને કોઈ કેહશે નહીં.
તું કયાનો છે રેહેવાશી મુરખ પઠાન ?
જાશે જીવ તારો ન રેહશે પરાન.

સવાલ—પઠાન ૪.

ગુસ્સે હોકે બોલા ગઝબસે પઠાન,
નહીં જાનતી મુજકો તું અય અંજાન.
તું ઉસકી હીમાયત મુજે મત બતા,
કે નવાબભી મુજકો હય જાનતા.
તું બાતેં યે કરતી હે સબી રાંડકી,
વો કયા પશમ તોડેગા મુજ ડાંઠકી,
મુજે જીવ જાનેકી નહીં હયે ફીકર,
યહાંસે લે જાઉંગા તુજકો પકડ.
તુ સુન નાઝની મુજકો મરના કબુલ,
બીરહસે ગયા ઝીંદગાનીકો ભુલ.
ખુદા આબ રખેગા જો મેરી શરમ,

તુ હો જા શીતાબીસે મુજપર નરમ.
મએ આશક હુવા હું સો તેરે ઉપર,
ન જાઉંગા હરગીઝ તુજે છોડ કર.
તુજે છોડ કર અબ મએ જાઉં કીધર,
પરી તુજસી કહાંસે મએ પાઉંગા ફીર.

જવાબ—નાઝની ૫

કહા નાઝનીને અરે બે ખબર,
તું ફોડીશ માથું હું જઇશ ઘર.
મારો કેડો પકડીને જઇશ કીયાં,
કે તેગબેગખાં છે જે સુબો યહાં.
એવી વાત સાંભળશે યહાંનો નવાબ,
તુને લેશે લુંટીને કરશે ખરાબ,
મારા બાપ માને જો પડશે ખબર,
તો થાઇશ ભુંડો ઘનો વકર.

સવાલ—પઠાન ૬.

લલકા કર પુકારા તભી યું પઠાન,
સુનેગા અગર બાપ તેરા બયાન.
સચી બાત કેહતી હય તું નાઝની,

હમારા ખુદા હય જો સાહેબ ધની.
તેરે બાપકી હુએ બહોત બદ શકલ,
અજ્લ દેખ ઉસકો કરૂંગા કતલ.
અરે નાઝની સુન તુ મેરા સવાલ,
તેરા બાપ તોડેગા બગલું કે બાલ.
નહીં હું મએં ડરતા તેરે બાપસે,
તેરા બાપ ના ચેગા મુજ તાબસે.
ખુદા એક વાહીદસો હુએ જુલ જલાલ,
ભરોસા ઉસીકા મુજે કુલ હાલ.
તવ્વકકલ મેરા હુએ ખુદાકે ઉપર,
ન જાઉંગા હરગીઝ તુજે છોડ કર.
મગર છોડ ચલ અબ યહાંસે શીતાબ,
ઇશક બીચ તેરે હુવા હું ખરાબ.
જલા મત તું આશકકો અએ બે વફા,
જલાનેમેં આશકકે નહીં કુછ નફા.
જલાયા જો લેલીને મજંનુકા માન,
તો લેલી વ મજનુંકે કીસ્સે કો સુન.
આખર લે કે લેલી કો મજનુ ચલે,
કે મઅશુક લેલી કો મજનું મીલે.

જ્યસી ગુરબાનુને મોહની ન ડાલ,
મગર બબાદ મઅશુક લેતા સંભાલ.
મ્હોમદ થા આરીફ ઓર બાનું મુકીમ
મુકીમ ઓર આરીફ હુએ મૂસતકીમ.
ફના કર અપસકો ફના કર ઉસે,
બકા બીચ વાસીલ હો દોનું બસે.
અએસે બહોત આશકવો મઅશુકકો,
મીલે હયં વો આખર હમ આગોશ હો.
જહાનેમેં આશકકે હોગા અઝાબ,
અએસા કયું તું મુજકો લય કરતી ખરાબ ?
કે આખીર કે દીન પર તું કર લે નઝર,
સખત હય કયામત તું કીજયો ફીકર !
કયામત સબોં કે ઉપર આયગી,
જહાન્નમમેં જગેહ જો તું પાયગી.
જહેંગે જહાન્નમમેં સબ કાફરાં,
મુસલમાન જન્નતમેં પાવેં અમાં.
ઇસી વાસ્તે તુજકો કહેતા હું મયેં,
મુસલમાન હો જા તું દીલ જાનસે ?
હુવા હું દીવાના તેરી ચાલ પર,

નઝર નાઝની કર મેરે હાલ પર
તેરે બાગકા અબે જો બુલબુલ હુવા,
અકલ હોશ અપના રવાના હુવા,
તેરે ઝુલફકી પ્હોંચી મગઝમેં મેહકાર,
પૂંસા કામ તેરે મેં આશકાર.

જવાબ—નાઝની ૭.

તું ઘેલો થયો છે અય મુરખ પઠાન,
સમજ કેમ મેલી થયો છે અંજાન ?
મૂરખ મુક તારી કરામાતને,
ભૂંડા કેમ કહો છો હીંદુ જાતને ?
હીંદુ જાતમાં છે સૌ મોટો ધરમ.
નાગર જાત બધામાં ઘની છે ઉત્તમ.
ધરમ છે અમારો બધામાં સરસ.
મીયાં કેમ જાણો છો અમને નરસ ?

સવાલ—પઠાન ૮

કહા તબ પઠાન્ને કે સુન નાઝની,
કહું મંય જો તુજકો તું સુન પદમની.
તુમ્હારા ધરમ હએ સબોં મેં ખરાબ,
જહાન્નમમેં તુજકો સો હોગા અઝાબ.

નાગર ઝાતમેહએગી બહોત બદ રસમ
કે દુખ્તર પે લેતે હએ દામો દીરમ.
નહીં કામ અએસા મુસલમાનમેં,
વોહ કરતે હૈં નેકી સો હર આનમેં.
કે દુનિયાંકી દવલત હએ બરબાદ બાદ,
હય ઉકબાકી દોલત હંમેશા ખુસઅદ.

જવાબ—નાઝની ૯

સુના નાઝનીને યે દે કરકે કાન.
હયા મુકી ઘેલો થયો છે પઠાન ?
અરે ખાન સાંભલ તું મારી અરજ,
સનેપાતનું શું થયોછે મરઝ
હકીમ છે શહેરમા વઇદ પુછ તું,
ઓસડ દેશે તને સનેપાતનું.
સાચી વાત કહું છું ચાલ્યો જા ઘરે ?
નહીં માથું તારૂ ઉડી જાય રે.
તું ઘેલો થયો છે અરે બે અકલ,
ફરી છે તારી આજ માથાની કલ ?

સવાલ—પઠાન ૧૦

કહા તબ પઠાન્ને શો હે બે હીજાબ,
કીયા તેરી મોહબ્બતને મુંજકો ખરાબ

ગઈ પાસ તેરે હુએ મેરી અક્લ,
અરી નાઝની દેખ તેરી શકલ.

શકલ તેરી પર મેં એ શો બુલબુલ હુવા,
તેરે સાથ લગી હુએ દીલકી મયા.

જો બન આવે તુજસે વો તદબીર કર,
આશક હોવે રાઝી શો તદબીર કર.

લીખા જો અજલમે વોહી હોવેગા,
ઝીયાદા ન કમ ઉસમે કુછ હોવેગા.

જવાબ—નાઝની ૧૧

તારે હાથ આવવાની હું તો નથી,
છું પુંજું છું હનમાન મોટા જતી.

વહી લાજ રાખે છે મારી ઘની,
કે મહાદેવ જેવો છે મારો ધની.

ન આવવાની હું છું તારે હાથમાં,
મુરખ જા તું ચાલ્યો તું વાટમાં ?

તેને માટે કહું છું તુને એક વાત,
ખરાબી ન કર તું પઠાન નેક જાત ?

મારો સસરો છે ઘણો કામ યાબ,
તુને ગામ આખામાં કરશે ખરાબ.

સવાલ—પઠાન ૧૨

તું બસ કર બાત અય નાઝની ?
તેરે બાપ સુસરેસે ડરતા નહી,
તેરા બાપ સુસરા ન યાંહાંકા નવાબ
નહીં ઉસમેં તાકત કે દેવે જવાબ.
અઝાબોંસે ઉસકે મેએ ડરતા નહી,
બીના મઓત કોઇભી મરતા નહી.
મરૂંગા અગર મએ જો હકકી રઝા.
વ લેકીન તેરેસે ન હુંગા જુદા
મરૂંગા તો તુજકોભી લે જાઉગા,
કે પનપાર હોકર સો જલ જાઉંગા.
ઇશકે બીચ મરના હુઆ મુજકો કબુલ,
તો આશકકા મતલબ સો હોવે હુસુલ,
મરૂં ગમ તેરે ઇશ્કકે જો ભીતર,
તો હોંગે મેરે કામ સબ ખુબતર.
મએ પરવાના હું તુજ શમઆ કે ઉપર,
શમાઆં પર તેરે જાન દુંગા મગર.
તેરે પાસ મરના હુઆ મુજકો સવાબ,
વ યા તુજકો યહાંસે લે જાઉં સીતાબ.

જવાબ—નાઝની ૧૩.

અરે ખાન એવી ન કર વાતને,
ન કર વાત એવી તું કેસર કને.
કેસરનાથ ઉપરથી કેટલા જવાન,
સુરત શહેર માંહે ગયા છે પરાને.
કેસરને તમે આજ જાવા દીયો ?
યાદ હોય દીલમાં તો સમજી લીયો,
કેશરને જવા દયો ને રાખો ભરમ ?
નહી તો અમારો ન રહેશે ધરમ.

સવાલ—પઠાન ૧૪

જઅફરખાન બોલા કે સુન અય પરી,
તેરી બાત મુજકો લગી ખુશતરી.
તેરા નામ કેશર સુના આજ મય,
કે જઅફર વ કેસર સો એક ઝાત હય
કે હયે વાહ વાહ નામ કેસર તેરા,
જઅફરખાન હય નામ રવશન મેરા.
કેસર ઓર જઅફર દોનુ એક હય,
તુમ્હારા હમારા અસલ નેક હય.

ભલા આજ તુને બતાયા નીશાન,
હમારા તુમ્હારા ઈસમ એક જાન.
મેરે સાથ અબ તુમ શીતાબી ચલો,
કસમ રબકી હય તુમ ન ઝઘડા કરો.
કસમ ખાકે ખેંચા હય લબ હાથકો,
ઇધા તરફ અપને સુનો બાતકો.
કેસર જઅફર ગુલેગુલ ઉઝાર,
ગલે બીચ રાખુંગા કરકે સીંગર.
સદા મેરે દીલકી તું દીલદાર યાર,
અયે જઅફ્રરાની ગુલેગુલ બહાર

જવાબ—નાઝની ૧૫

અમો રાખ સુરખ તારા હાથને,
અભટ છાંટ લાગે છે અમ ઝાતને.
તાપી પુજવાનું મેલું હું આજથી,
નહાવા ન આઉં બીચું લાજથી.
લાગે લાજ મુને એવી વાતમાં,
જનમની કુંવારી છું નાગર ઝાતમાં.

સવાલ—પઠાન ૧૬

કહા તબ પઠાનને કે સુન કાન ધર,
કીસી તૌર દીલમેં ન કર તું ફીકર?
નહાનેકો આવે હય તેરી બલા,
કે ઘર બીચ તુજકો હય ન્હાંના ભલા.
ખાસે મહલ મેરે ને ખાસે હરમ,
નીલ્હાવે તુજે આબ કર કર ગરમ.
વાહીં ભરકે પાની નેહલાવે તુજે,
ઝુલેમેં બીઠાકર ઝૂલાવે તુજે,
કે હય હૌઝ બડી મેરે મેહલમે,
દેખો બાગ બાડી સો ખુશહાલમેં.
વહા ઘરમેં લોંડી સુનો ચાર હયં.
સદા તેરી ખીદમતમેં હાઝર રહે.

જવાબ—નાજની ૧૭.

બલી તારી લોંડી બલે તારો ઘર,
અકરમી મુવા તું અરે બે ખબર.
બલે તારો ઝુલો ને તારો હરમ,
મુકી લાજ તેં તો મુઆ બેશરમ.
લોંડી હરમ તારો બતા મત પઠાન,

મારી કેરા હે મેલ તું બદ ગુમાન
નાગર ઝાત માંએ છે એવી રસમ,
નદીમાં ન્હાવાનો છે મોટો ધરમ.
નદીમાં ન્હાવાને ન હું આવતી,
વીપત પડશે માથે ન હું જાનતી ?
કુંવારી છું બાલક વરસ બારની,
કબીલામાં મોટી છું ઘર દારની.

સવાલ—પઠાન ૧૮.

કબીલા તેરા તું મુંજે મત બતા,
નાગર ઝાતસેં કયા પશમ ટુટતા.
હઝારોમેં બસ હું અકેલા પઠાન,
પલક મારનેમેં ઉડાઉ નીશાન.
કતલ કરકે ઉનકો પીછે મયં મરૂં,
મયં મરનેકો આયા અભી કયા ડરૂં.
ફાસી જાપે મરના મુજે હય કબુલ,
કીયા ઇશ્ક તેરેને મુજકો મલુલ.
યકીન જાન હરગીઝ ન છોડુ તુજે,
તેરે સાથ મરના સો હોગા મુજે.

જવાબ—નાઝની ૧૯

હરીનાથ પ્રભુ છે વાંકો પઠાન,
કમરમાં કટારી ખભે છે કમાન.
ધરમનાથ મહાદેવ આશાપરી,
વીપત પડશે એવી ન હું જાનતી!
અરે ખાન સાંભળ તું મારો ફીકર!
મએ પુજીયા છે દેવતા ને મોટા પથ્થર.
તેણે લાજ રાખી છે મારી ઘણી,
વીપતથી મુકાવે છે એવા ધણી.
એવી વાત જાણી તું શું આવશે.
માથો તારો પલમાં કપાઇ જશે.
તેને માટે કહું છું મને મુક તું?
એવાં કામ ભુંડાથી અબ ચુક તું?

સવાલ—પઠાન ૨૦

દીયા તબ પઠાન સો યું કર જવાબ,
હીંદુકો મુસલમાન કરના સવાબ,
શીતાબીસે કલમા નબીકા કહો,
પૂરાભોશ દીલમે ઝરા ન રહો.
મુસલમાં જો તો હોવે શરફ,

કુફ્ર છોડ આવે નબીકી તરફ.
તેરે બાપ સુસરેકી મતકર ફીકર,
મેરે ઘરકે અંદર તું ચલ એશ કર.

જવાબ—નાઝની ૨૧

નાગરની જો હું છું છબેલી મોહન,
મુસલમાન તમો છો હૈયાના કઠન.
અકલ હોશ તુમ મેં દેખી ઘની,
તમે છો મોટા ને હું છું નાની.
ફીદા છે તારા પર યે મારો પરાન.
કરૂં આજ કુરબાન મારો જીવ જાન.
કબીલા કુટુંબથી હું નોખી પડી !
આપો મને દીલથી હવે દીલબરી ?
અરે ખાન સાંભલ તું મારી અરઝ,
બીજી ઈસતરી તુમ ન કરના ગરઝ.
એવી વાતનો તુમ મને કોલ દીયો,
તો કુરબાન તુમપરછે મારો જીયો.

સવાલ—પઠાન. ૨૨

કહા તબ પઠાન્ને કે લે કોલ તુ,
સીતાબીસે કલમા અસી બોલ તું.
તેરી બાત મુજકો સભી હય કબુલ,
વસીયત તેરીકો ન જાઉંગા ભુલ.

કસમ મુજહકો ઉસકી જો વાહીદ ખુદા,
દુજે ઉનકે હયં જો નબી મુસતફા.
મયં તુજહ બીન કીસીસે ન યારી કરૂં,
તેરી યાદ દીલમેં હમેશા ધરૂં.
કીયા કોલ હરગીઝ ન પીછે ફીરૂં,
ખુદા ઓર નબીસે હમેશા ડરૂં.
જીને અરશો કુરસી સીતારે કરે,
બનાકર ઉન્હોંમે યે સારે જડે.

જવાબ—નાઝની. ૨૩

યેહી બાત સુન નાજની ખુશ હુઈ,
મીયાં તારી વાતો ઉપર હું મુઈ.
તમારી યે ચાદર ઉડાઓ મને,
મંગાવીને ડોલી બેઠાઓ મને,
મુસલમાન મુને કરો આજ તુમ,
મેલું આજથી હુ મારો ધરમ;
તમારા મુલ્લાને તેડાઓ તમે.
મુસલમાની શરતોં બતા મને,
પઠાનને વહીં એક હબશી ગુલામ.
સુનો તુમ કે ઉસકા થા યાકુત નામ,
પઠાન્ને સો યાકુતકો યું કહા.
સીતાબીસે આખુંદજીકો લા બુલા,
કહે જાકે આખુંદજીકો મેરા સલામ.

બઝાં અરજ કરના યે મેરા પયામ,
વો યાકુત વ્હાંસે રવાના હુવા,
શીતાબીસે આખુન્દકે પાસ જા.
કહા ઉસકો ખાવીંદકા અવ્વલ સલામ,
બઝાં સરગુઝેશ્તા કીયા સબ કલામ.
ચલા વાંસે ઝુદી વો મુલ્લા ગફુર,
બહમરાહ યાકુત ખાનકે હુઝુર,
બજા લાકે આદાબ બયઠા વહીં,
બયાં સબ સુનાયા હુએ ઉસકે તઈ.
અગર હો ઇજાઝત તો ઇસલામપર,
લાઉં મએ ઇસકો મુસલમાન કર.
મદદ તુમ કરો ઉસ્કી ઇસ આનપર,
યે અવરત હય આતી સો ઇમાનપર.
મુસલમાન હોતી હય દીલોજાનસે,
વો ચાહતી હયનીસબત જઅફરખાનસે.
જઅફરખાન ઉપર વો કુરબાન હય,
સાબીત દીન ઉસકાબી ઇમાન હય.
કહા તબ હય નવવાબ સુલ્લાકે તઈં.
કે શાહીદ હું મયંભી ઉસી કામમે,
મુસલમાન કરના ઇસે હય સવાબ

અયસે કામ અન્દર ન કરના હીજાબ,
અગર મીલ કરે કાફીરાં કીલો કાલ.
શેહરસે ઉન્હોંકો મયં દુંગા નીકાલ.
કરો જાકે આખુંદ સાહેબ ભલા.
કે હય કામ નેકીમે મેરી રઝા.
શીતાબીસે જાકર કરો કાર ખએર,
ન કયો તુમ કાર નેકીમેં દેર.
યે સુન બાત આખુંદ વહાંસે ચલા,
જઅફુરખાનકો આકર ખુશીસે મીલા.
સુરત શહેર સારેમેં ફેલી ખબર,
ઉઠા ચરચા ઉસકા સુનો ઘર બઘર
મીલે કાફીરાં સબ શેહર કે તમામ,
જઅફુરખાંસે લડને લગે લા કલામ.
પઠાન ઓર નાગરમેં ઝગડા પડા,
લડાઈકે ઉપર સો લશ્કર ખડા.
ઇધરસે યે નાગર ઉધરસે પઠાન,
સીપાહીને લશ્કર લગાએ નીશાન.
લડાઇકો જાકર સો મએદાનમેં,
ખડે જાકે મએદાંમેં હો સામને.
સભી દેખ મુસલમાકો ભાગે કુફાર,
કીએ જાકે સરકારમેં યું પુકાર.

કહા જા ઉન્હોંને સો દરબાર કો,
હમારી અરજ સુન અય સરદાર તું.
સુરત શેહરમાં યે થયો છે જુલમ,
મુસલમાન યહાંના કરે છે હુકમ.
મુસલેમાન એવા અકારા થયા,
બધી ઝાત હીંદુ નાહરા થયા.
અમારે રહેવાનો ન રયો છે ધરમ,
કહેવામાં ન આવે છે દીલનો મરમ.
તભી ઉન્કુ અયસા કહા હય નવાબ,
કે કયા જુલ્મ હય તુમ્પે કેહદો શીતાબ.
હમારે શેહરમેં ઝુલ્મ નહીં ઝરા,
તુમારે ઉપર કયા હુવા માજરા.
ખુશીશે અપસંકે જો લાવે યકીન,
મના જો કરે તો હોવે વો લઇન,
સબ દીનોંસે દીન મોહમ્મદ હુએ સચ્ચા
ઇસીમે જો આયા યકીં વો બચ્યા."
મના કયું કરે જો મુસલમાન હુએ,
અગર ઉસકો સાબીત જો ઇમાન હુએ.
ભી મુલ્લા ગપુરને નીકાહ તબ પડહે,
મતાલીબ સભી ખાનકે હાસીલ હુએ.

સરોપા ઝરીંકાભી ઘોડા મંગા,
બહોત માલો ઝર ઉસકો દીગર દીંયા.
સવાર કરકે ઘોડેપે રૂખસત કીયા,
મુલ્લા તબ ખુશી હો રવાના હુવા.
બજે શાદીયાને હુએ સુરત મને,
શેહરકો કીયા મેઝબાની ઉન્હેં.
શરફ હુએ મુસલમાંકા સબપર ઉતમ,
અય હામીદ કીસ્સે કો તુ કરદે ખતમ.
કીસ્સા નાગરીકા સુના થા અસલ,
કીયા ઉસકે ઉપરસે મએ ન નકલ.
બનાયા હું કીસ્સા બડે શૌકસે,
લતાફત નઝાકતકે પુરઝોકસે.
લીખા ઇસકો મએ ને સો અંજારમે,
મહીને મુબારક સો રમઝાનમે.
જો તારીખ રમઝાંકી થી બીસવીં,
વોથી નેક સઅત સુનો પાક-દીં.
અય હામીદ બસ અબ તુ બકવા નકર,
પુરા કર તું કીસ્સા અભી મુદતર.
નકર ઇસકે આગે ઝરા કુછ કલામ,
નબીપર તું ભેજ અબ દરૂદો સલામ.

તમામ શુદ.